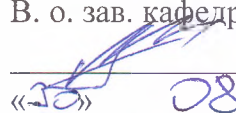

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО**

Кафедра суспільно-гуманітарних наук

ЗАТВЕРДЖУЮ

В. о. зав. кафедрою

 Володимир МИХАЙЛОВ
«28» 08 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Філософія»

для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр»
зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
за ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування»
(на основі повної загальної середньої освіти)

факультет економіки та бізнесу

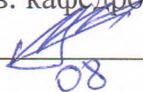
2021–2022 н. р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Філософія» для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» за ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування» (на основі повної загальної середньої освіти). Мелітополь, ТДАТУ ім. Д. Моторного, 2021 р. 12 с.

Розробник: к. ф. н., доц. Ольга ПОПРАВКО

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри суспільно-гуманітарних наук протокол від «30» серпня 2021 року № 1

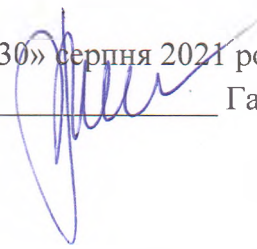
В. о. зав. кафедрою суспільно-гуманітарних наук

доц. Володимир МИХАЙЛОВ

«30» 2021 року

Схвалено методичною комісією ННІ ЗУП для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» за ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування» (на основі повної загальної середньої освіти)

Протокол від «30» серпня 2021 року № 1

Голова, доц. Галина ТАРАНЕНКО

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 07 «Управління і адміністрування»	обов'язкова	
Загальна кількість годин – 120 години	Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»	Курс	Семестр
Змістових модулів – 2		1-й	2-й
Тижневе навантаження: аудиторних занять – 4 год. самостійна робота – 5 год.	Ступінь вищої освіти «Бакалавр»	Вид занять	Кількість годин
		Лекції	26 год.
		Практичні заняття	26 год.
		Семінарські заняття	-
		Самостійна робота	68 год.
		Форма контролю: диференційний залік	

2 МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Філософія» належить до базової частини гуманітарного, соціального та економічного циклу основної освітньої програми бакалаврату. У системі освіти філософія займає особливе місце – вона виявляє, систематизує і критично осмислює світоглядні компоненти. Формування і розвиток сучасної світоглядно-методологічної парадигми студентської молоді неможливе без філософії як теоретичної основи людського світобачення, без розуміння філософії як життєвого завдання.

Метою курсу «Філософія» є забезпечення глибокого засвоєння специфіки філософського осягнення дійсності та формування високої світоглядно-методологічної культур здобувачів.

Завданням курсу «Філософія» є розкриття глибинної, динамічної сутності філософії як світогляду, як системи методологічних засад осмислення світу в цілому та місця людини в ньому.

У результаті філософської підготовки майбутній фахівець сформує уявлення про загальну картину світобудови, про сутність, призначення і сенс життя людини, про різноманіття форм людського знання, про співвідношення раціонального й ірраціонального, віри й знання, про духовні цінності і їхнє значення в повсякденному житті людини; збагне роль філософії в розвитку суспільства, усвідомить зміст взаємин природного, соціального і духовного в людині; сформує власне бачення проблемних ситуацій на підставі почуття відповідальності за прийняті рішення; навчиться виражати й обґрунтовувати власну позицію ціннісного відношення до минулого, сьогодення, майбутнього.

Компетентності, які студент набуде в результаті вивчення дисципліни:

ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 09. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 04. Здатність працювати автономно.

ЗК 14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ОСНОВНІ ЕТАПИ РОЗВИТКУ ФІЛОСОФСЬКОЇ ДУМКИ

Тема 1. Філософія як особливий тип світоглядного знання [4, 5, 7, 8, 10, 11, 13, 15, 17, 22].

Поняття світогляду, його функції та типи. Філософія як системний і раціональний тип світогляду. Зв'язок філософії з іншими формами духовного освоєння світу (міфологією, релігією, мистецтвом, наукою).

Філософія як наука. Соціальні умови та духовні джерела формування філософії. Предмет філософії й особливості його осмислення. Загальний характер і зміст філософських проблем. Основне філософське питання і способи його вирішення. Структура філософського знання. Функції філософії та її роль в житті людини та суспільства.

Тема 2. Філософія Стародавнього світу [1, 3, 5, 7, 8, 10, 11, 12, 14, 17, 20, 22].

Формування філософської думки у країнах Стародавнього світу. Зародження основних парадигм осмислення людини та світу. Філософія Стародавнього Сходу. Своєрідність та етапи розвитку античної філософії. Космоцентризм давньогрецької філософії. Мілетська школа, Піфагор, натурфілософія Геракліта. Становлення античної діалектики. Атомістична філософія Левкіпа й Демокріта, погляди Епікура та Лукреція Кара. Проблема людини, моралі й пізнання у філософії Сократа. Об'єктивний ідеалізм Платона і його вчення про пізнання, суспільство й державу. Арістотель як систематизатор античної філософії. Вчення Арістотеля про форму й матерію (душу й тіло), суспільство й державу. Філософія Давнього Риму. Виникнення й розвиток нових шкіл: стоїцизму, епікуреїзму, скептицизму.

Тема 3. Філософія Середньовіччя та доби Відродження [1, 3, 5, 7, 8, 10, 11, 12, 14, 17, 20, 23].

Поняття, періодизація й проблеми середньовічної філософії. Особливості середньовічного способу філософствування. Провідні релігійно-філософські ідеї Біблії: монотеїзм, теоцентризм, креаціонізм, ідея одкровення, ідея гріхопадіння, вчення про кінець світу. Теологія й філософія. Апологетика й патристика. Вчення Августина Аврелія про душу й самопізнання, проблеми часу й буття, руху історії й концепція історичного прогресу. Схоластика: проблема співвідношення віри й розуму. Суперечка між реалістами та номіналістами щодо природи універсалій (загальних понять). Вчення Фоми Аквінського про буття, душу, людину, світ, свідомість і віру, сутність й існування.

Європейське Відродження як історична епоха. Антропологізм і гуманізм філософії Відродження. Людина як творець власної природи і долі. Культ індивідуалізму і цінностей земного життя. Вільнодумство і скептицизм гуманістів Відродження, критика релігійного догматизму й аскетизму. Картина світу в епоху Відродження. Пантеїзм. Ідеї геліоцентризму і нескінченності Всесвіту. Політична філософія Відродження. Утопізм.

Тема 4. Філософія Нового часу та Просвітництва [1, 2, 5, 7, 8, 10, 11, 12, 14, 17].

Епоха наукових революцій та її вплив на розвиток філософії. Критика релігії й схоластики. Розвиток наукового знання. Проблема методу пізнання. Емпіризм і раціоналізм. Механістично-матеріалістична картина світу. Проблема субстанції. Монадологія Г. Лейбніца.

Просвітництво: сутність і багатоманіття його національних форм. Проблема людини. Філософія французького Просвітництва (Ф. Вольтер, Ж.-Ж. Руссо).

Матеріалістична тенденція. Філософія історії й нові версії суспільного прогресу.

Німецька класична філософія як завершальний етап новоевропейської філософії. Філософська система І. Канта. Сутність його коперніканського перевороту у філософії. Система філософії Г. Гегеля. Гегелівська діалектика. Гегелівське розуміння історії. Антропологічний матеріалізм Л. Фейєрбаха. Німецька класична філософія й сучасне бачення світу.

Тема 5. Європейська філософія XIX століття [1, 3, 5, 7, 8, 10, 11, 12, 14, 17].

Особливості філософської думки 19 ст. Позитивізм: сутність та еволюція. Екзистенціалізм. Сучасна картина світу. Буття як філософська проблема. Онтологія як філософське вчення про буття. Типи онтології: реалізм, матеріалізм, ідеалізм, монізм, дуалізм, плюралізм. Буття і небуття, буття і суще, буття і субстанція, буття і реальність. Основні онтологічні категорії: єдине і багатоманітне, ціле і частина, зміст і форма, одиничне і загальне, можливість і дійсність. Багатомірність буття: природні, соціальні, духовні форми.

Загальна оцінка та відмінні риси сучасної філософії: етапи її становлення. Герменевтика. Філософська антропологія. Екзистенціалізм. Психоеаналіз. Загальна характеристика діалектики. Категорії діалектики: одиничне та загальне, частина та ціле, форма та зміст. Принципи діалектики: принцип системності та принцип детермінізму. Альтернативи діалектики: метафізика, софістика, релятивізм, догматизм, еkleктика.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОСОФІЇ

Тема 6. Буття людини в історико-філософському вимірі [2, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 17].

Онтологія як вчення про буття. Єдність та багатоманіття світу. Філософський зміст категорії буття. Проблема буття в історії філософії. Багаторівневий характер буття. Основні форми буття (буття тіл, буття процесів, буття людини, буття духовного, буття соціального). Людина і буття як «мікро» і «макросвіт». Суперечливість буття людини (тілесне – духовне). Буття й небуття. Уявлення про субстанцію, їх залежність від розвитку природознавства. Матерія. Атрибути матерії. Рух як спосіб існування матерії. Форми руху. Простір і час як атрибути матерії. Співвідношення простору й часу.

Тема 7. Свідомість як філософська проблема [2, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 17].

Сутність і структура свідомості. Філософські концепції свідомості. Свідомість як сутнісна характеристика людини. Відображення як генетична передумова свідомості. Формування свідомості в онтогенезі та філогенезі людини. Суспільна природа свідомості. Свідомість і діяльність. Свідомість як форма соціальної практики. Свідомість і мова. Мова як засіб спілкування і знакова система. Моделювання свідомості. «Штучний інтелект».

Тема 8. Філософська теорія пізнання [2, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 17].

Пізнання як проблема філософії. Біологічні, психологічні і соціокультурні основи пізнавальних процесів. Індивідуальна пізнавальна діяльність: чуттєве і раціональне в пізнанні; логіка й інтуїція; особистісне знання і досвід; розуміння. Пізнання в системі культури: місце пізнання в різних способах освоєння людиною світу – міфологічному, релігійному, містичному, практичному. Вихідні принципи теорії пізнання. Суб'єкт та об'єкт пізнання, їх взаємозв'язок. Чуттєве і раціональне, емпіричне і теоретичне, абстрактне і конкретне, раціональне та ірраціональне. Знання, мудрість та віра. Проблема істини. Критерії істини. Проблема пізнаваності світу.

Тема 9. Людина та її буття як предмет філософського осмислення [2, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 17].

Філософська антропологія як філософське вчення про людину. Уявлення про людину в історії філософської думки. Проблема походження людини. Антропосоціогенез. Роль праці у процесі антропосоціогенезу. Співвідношення біологічного й соціального в людині. Сутність й існування людини. Пошуки людського в людині. Спільне й унікальне в людині. Індивід, індивідуальність, особистість. Людина як суперечність між кінечністю тіла та безкінечністю духа. Сенс життя. Унікальність людського «я» й проблема відчуження сучасної людини.

Тема 10. Соціальна філософія [3, 5, 7, 8, 10, 11, 12, 14, 15, 17].

Особливості філософського пізнання суспільства. Специфіка предмета соціальної філософії. Співвідношення предметів соціальної філософії та інших гуманітарних наук. Головні категорії соціальної філософії. Поняття «суспільство» у філософській традиції. Основні підходи до розуміння суспільства. Натуралістичні, соціопсихологічні концепції суспільства. Суспільство як самоорганізуюча і саморозвиваюча система. Матеріальне й духовне життя суспільства. Суспільна й індивідуальна свідомість. Діяльність як спосіб існування людини в суспільстві. Домінанти й детермінанти суспільного життя. Рушійні сили й суб'єкти історичного процесу. Проблема періодизації й спрямованості історичного процесу. Багатогранність історії. Співвідношення еволюції й революції. Значення реформ в житті суспільства. Проблема суспільного прогресу.

Тема 11. Суспільство, природа, майбутнє [3, 5, 7, 8, 10, 11, 12, 14, 15, 17].

Співвідношення «природи людини» й сучасного техногенного світу. Місце людини в інформаційному суспільстві. Багатогранність людського буття й цінності сучасного суспільства. «Економічна людина» і проблема відчуження. Сучасна соціокультурна ситуація, її тенденції. Глобалізація як визначальна тенденція сучасності. Поняття глобальності. Глобальні проблеми: сутність та класифікація. Проблеми й перспективи сучасної цивілізації: політичні, наукові, релігійні, філософські пошуки виходу з кризи. Людство як єдиний суб'єкт історичного розвитку. Становлення нового гуманізму. Філософія як проект можливих варіантів суспільного розвитку.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість				балів
			годин				
			лк	лаб	пр	СР	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ЕТАПИ РОЗВИТКУ ФІЛОСОФІЇ							
1	Лекція 1	Предмет філософії	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 1	Філософія як спосіб духовного самовизначення людини в світі	-	-	2	-	4
	Самостійна робота 1	Філософія, релігія та мистецтво як форми людського освоєння світу	-	-	-	4	1,5
2	Лекція 2	Філософія Стародавнього світу	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 2	Співвідношення філософії та мудрості в античну добу	-	-	2	-	4
	Самостійна робота 2	Вихідні особливості західного та східного типу філософствування	-	-	-	4	1,5
3	Лекція 3	Філософія Середньовіччя	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 3	Проблема співвідношення віри й розуму у філософії Середньовіччя	-	-	2	-	4
	Самостійна робота 3	Провідні ідеї філософії доби Відродження	-	-	-	4	1,5
4	Лекція 4	Філософія Нового часу	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 4	Пошуки та обґрунтування наукового методу пізнання мислителями Нового часу	-	-	2	-	4
	Самостійна робота 4	Філософські ідеї мислителів-реформаторів	-	-	-	4	1,5
5	Лекція 5	Німецька класична філософія	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 5	Німецька класична філософія	-	-	2	-	4
	Самостійна робота 5	Класична й некласична філософія – два типи філософствування	-	-	-	4	1,5
6	Лекція 6	Західна некласична філософія	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 6	Провідні ідеї сучасної некласичної філософії	-	-	2	-	5
	Самостійна робота 6	Тенденції розвитку сучасної філософії	-	-	-	4	1,5
7	Лекція 7	Сучасна філософія	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 7	Українська філософія в контексті європейської	-	-	2	-	5
	Самостійна робота 7	Національні традиції української філософії	-	-	-	4	1

8–9	Самостійна робота	Підготовка до ПМК 1	-	-	-	6	-
	ПМК 1	Підсумковий контроль за змістовий модуль 1	-	-	-	-	10
Всього за змістовий модуль 1 – 62 год.			14	-	14	34	50
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОСОФІЇ							
10	Лекція 8	Буття в історико-філософському вимірі	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 8	Буття в історико-філософському вимірі	-	-	2	-	5
	Самостійна робота 8	Рівні буття і їх взаємозв'язок	-	-	-	5	1
11	Лекція 9	Свідомість як філософська проблема	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 9	Проблема особистості в філософії	-	-	2	-	5
	Самостійна робота 9	Філософські концепції свідомості	-	-	-	5	1
12	Лекція 10	Філософська теорія пізнання	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 10	Філософський зміст пізнання і проблеми пізнаваності світу	-	-	2	-	5
	Самостійна робота 10	Метафізика й діалектика як альтернативні способи пізнання	-	-	-	5	2
13	Лекція 11	Людина та її буття як предмет філософії	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 11	Природа людини і сенс її існування	-	-	2	-	5
	Самостійна робота 11	Проблема сенсу життя у філософії	-	-	-	5	2
14	Лекція 12	Суспільство, природа, майбутнє	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 12	Філософський аналіз суспільства	-	-	2	-	5
	Самостійна робота 12	Проблема взаємин суспільства й природи	-	-	-	5	2
15	Лекція 13	Суспільство, природа, майбутнє	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 13	Роль філософії у проектуванні майбутнього	-	-	2	-	5
	Самостійна робота 13	Перспективи розвитку людства	-	-	-	5	2
16–17	Самостійна робота	Підготовка до ПМК 2	-	-	-	4	-
	ПМК 2	Підсумковий контроль за змістовий модуль 2	-	-	-	-	10
Всього за змістовий модуль 2 – 58 год.			12	-	12	34	50
Всього з навчальної дисципліни – 120 год.							100

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ №1

1. Дайте визначення світогляду як духовно-практичного освоєння світу людиною.
2. Назвіть та охарактеризуйте історичні типи світогляду.
3. Розкрийте причини виникнення філософії.
4. Охарактеризуйте історичні типи світогляду.
5. Охарактеризуйте предмет і функції філософії.
6. Розкрийте взаємозв'язок філософії та світогляду.
7. Визначте, в чому полягає гуманістична орієнтація філософії.
8. Розкрийте зміст основного питання філософії.
9. Визначте, в чому полягає проблема методу в філософії та покажіть взаємозв'язок діалектики та метафізики.
10. Охарактеризуйте основні філософські школи Стародавньої Греції.
11. Розгляньте проблему людини у філософському вченні Сократа.
12. Проаналізуйте вчення Платона про ідеї, його етичні та соціологічні погляди.
13. Розкрийте основні ідеї філософії Арістотеля.
14. Порівняйте уявлення про державу Платона та Арістотеля.
15. Розкрийте особливості елліністичної філософії. Охарактеризуйте філософські школи епікуреїзму, стоїцизму та скептицизму.
16. Охарактеризуйте сутність та основні риси філософії Середньовіччя.
17. Охарактеризуйте специфіку антропоцентризму філософії доби Відродження.
18. Розкрийте сутність філософських поглядів Ф. Бекона.
19. Дайте оцінку значенню раціоналізму Р. Декарта для подальшого розвитку філософії.
20. Дайте оцінку основним гносеологічним та соціологічним ідеям Т. Гоббса.
21. Проаналізуйте основні положення сенсуалізму Дж. Локка.
22. Назвіть та прокоментуйте основні ідеї філософії Б. Спінози.
23. Розкрийте основні положення вчення Г. Лейбніца про монади.
24. Визначте соціальний ідеал філософії Просвітництва.
25. Розкрийте основні ідеї німецької класичної філософії.
26. Охарактеризуйте антропологічний принцип філософії Л. Фейєрбаха.
27. Дайте загальну характеристику сучасної західної філософії.
28. Визначте основні положення «філософії життя» Ф. Ніцше.
29. Охарактеризуйте філософію екзистенціалізму.
30. Оцініть значення «практичної філософії» Г. Сковороди для сьогодення.

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ЗМІСТОВИМ МОДУЛЕМ 2

1. Поясніть сутність філософського вчення про свідомість.
2. Поясніть, в чому полягає суспільна сутність свідомості.
3. Розкрийте філософський смисл проблеми буття.
4. Дайте визначення поняттю субстанції. Дослідіть як воно змінювалось в історії філософії.
5. Дайте визначення категорії матерії у філософському розумінні.
6. Розкрийте сутність категорії руху як способу існування об'єктивної та суб'єктивної реальності.
7. Охарактеризуйте філософські та природничо-наукові концепції простору та часу.

8. Розкрийте взаємозв'язок філософських категорій руху та розвитку, прогресу і регресу.
9. Поясніть, у чому проявляється специфіка наукового пізнання.
10. Розкрийте роль науки у прогнозуванні й вирішенні глобальних проблем сучасності.
11. Порівняйте форми чуттєвого та логічного пізнання. Розкрийте їх роль у науковому пізнанні.
12. Назвіть основні положення філософського вчення про істину.
13. Розкрийте сутність практики як способу людського буття у природному і соціальному світі.
14. Розкрийте сутність та охарактеризуйте структуру способу матеріального виробництва.
15. Поясніть, у чому полягає філософське розуміння суспільства.
16. Дайте оцінку суспільству як системі, що саморозвивається.
17. Охарактеризуйте філософські концепції сенсу життя.
18. Розкрийте сутність людини з погляду філософії.
19. Розкрийте єдність біологічного й соціального в людині.
20. Покажіть генезис філософських поглядів про людину.
21. Поясніть, як співвідносяться закони природи й суспільства.
22. Поясніть, чому полягає сутність формаційного та цивілізаційного підходів до суспільного розвитку.
23. Дайте визначення поняттю суспільного прогресу, розкрийте його сутність та критерії.
24. Розкрийте сутність глобальних проблем сучасності.
25. Розкрийте значення соціального прогнозування і передбачення майбутнього.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Губар О. М. Філософія: інтерактивний курс лекцій: Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007. 416 с.
2. Данильян О., Тараненко В. Основи філософії: Навчальний посібник. Харків: Право, 2003. 352 с.
3. Зарудний Є.О. Філософія. Навчальний посібник. К.: Кондор, 2007. 202 с.
4. Ільїн В.В., Кулагін Ю.І. Філософія. Підручник. У 2-ч. Київ: «Альтерпрес», 2002.
5. Киричок О. Філософія: підручник для студентів вищих навчальних закладів. Полтава : РВВ ПДАА, 2010. 381 с.
6. Козьмук Я., Задубрівська О. Філософія: навч. посіб. Чернівці: Рута, 2012. 139 с.
7. Кривуля О. М. Філософія: Навчальний посібник. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2010. 592 с.
8. Петрушенко В. Л. Філософія : навч. посібник. Львів : Новий світ. 2012. 647 с.
9. Подольська Є. А. Філософія. Підручник. К.: Фірма «Інкос», Центр навчальної літератури, 2006. 704 с.

Допоміжна

1. Баумейстер А. Вступ до філософських студій, або інтелектуальні подорожі до країни Філософії. Мала академія Наук України, 2017. 238 с.
2. Бичко А. К., Бичко І. В., Табачковський В. Г., Ярошовець В. І. Філософія як історія філософії: Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2010. 648 с.
3. Бичко І.В. Філософія: Курс лекцій. К., 2003.
4. Введение в философию : Учебник : В 2 ч. / Под ред. И. Т. Фролова. М., 1990.

5. Горлач М.І. Філософія: Підручник. Харків, 2000.
6. Кремень В. Філософія: мислителі, ідеї, концепції. К.: Книга, 2005.
7. Кулик О.В. Філософія. Дніпропетровськ: Монолит, 2013. 692 с.
8. Лузан А.О. Вступ до філософії : навчальний посібник для ВНЗ. Київ : Центр учбової літератури, 2013. 136 с.
9. Причепій Є. М., Черній А. М., Чекаль Л. А. Філософія. Підручник. К.: Академвидав, 2007.
10. Радіонова Л. О. Філософія : Навчальний посібник. Харків : ХНАМГ, 2006. 142 с.
11. Сосна В.П. Філософія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. - Хмельницький: ХНУ, 2011. 395 с.
12. Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрями. Хрестоматія. Навчальний посібник / В.В. Лях, В.С. Пазенок. К.: Ваклер, 1996. 428 с.
13. Философия: учеб. для высших учеб. завед. / за ред. В. П. Кохановский. Ростов-на-Дону, 1998.
14. Філософія : підручник для студентів вищих навчальних закладів/за ред. Л. В. Губерського. Харків : Фоліо, 2013 р. 510 с.
15. Філософія : Підручник / За ред. М. І. Горлача, В. Г. Кременя, В. К. Рибалка. Харків, 2000.
16. Філософія : Підручник / Под ред. І. Ф. Надольного. К., 2001.
17. Філософія : практикум / Л. В. Северин-Мрачковська, Ю. М. Вільчинський, В. Л. Деркач та ін. Київ : КНЕУ, 2018. 248 с.
18. Філософія. Підручник / За загальною редакцією Горлача М. І., Кременя В. Г., Рибалка В. К. Харків: Консум, 2000. 672 с.
19. Філософія. Світ людини. Курс лекцій: навч. посібник / В. Г. Табачковський та інш. К., 2004.
20. Філософія: Логос, Софія, Розум: підруч. для студтів вищих навч. закладів / В. Г. Кремень, В. В. Ільїн. К., 2007.
21. Філософія: підручник для вищої школи / І. В. Бичко та інш. К., 2001.
22. Філософія: підручник / Г. А. Заїченко та інш. К., 1995.
23. Щерба С.П. Філософія: короткий виклад. Навчальний посібник. К.: Кондор, 2004.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека ТДАТУ, м. Мелітополь, пр. Б. Хмельницького, 18.
2. Бібліотека М. Лермонтова, пл. Перемоги, 1.
3. Освітній портал портал ТДАТУ: офіційний сайт: [Електронний ресурс]. Точка доступу: <http://op.tsatu.edu.ua/my/>
4. Науково-технічна бібліотека ТДАТУ: офіційний сайт: [Електронний ресурс]. Точка доступу: <http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/>
5. Сайт кафедри суспільно-гуманітарних наук ТДАТУ: офіційний сайт: [Електронний ресурс]. Точка доступу: <http://www.tsatu.edu.ua/shn/>